

omedelbar verkställighet av ungdomsfängelse, internering eller anstaltsbehandling i förening med skyddstillsyn. Sådant avdrag kan beslutas av överrätt som ådömer böter, fängelse, suspension eller disciplinstraff i stället för den påföljd som har börjat verkställas.

Inom kommittén råder enighet om att varje form av frihetsberövande före dom i princip bör avräknas när påföljden bestäms. Det frihetsberövande som i tiden kan sträcka sig längst, nämligen häktning, är redan avräkningsbart enligt lagstiftningen i samtliga nordiska länder. Med häktning bör i detta sammanhang likställas sådant omhändertagande på anstalt som i vissa fall kan tjäna som ersättning för häktning. Fråga är nu i första hand om även tid för anhållande bör tillgodoräknas den misstänkte. Anhållningstiden är som regel kort och en regel om avdrag skulle endast innebära att straffet kan avkortas med ytterligare några få dagar. Även en sådan mindre avkortning är emellertid betydelsefull för den som varit berövad friheten. Kommittén anser därför att man som mönster för enhetliga nordiska regler bör välja den finska och norska regleringen och tillgodoräkna den tilltalade även tid för anhållande. Kommittén är enig om att sådan avräkning i princip bör ske också i de fall då anhållande inte har följts av häktning. Å andra sidan är kommittén medveten om att det i praktiken uppkommer svårigheter att låta varje kort frihetsberövande leda till avräkning. Kommittén har därför inte ansett sig vilja förorda att Danmark, Finland och Sverige, som nu inte har regler om avräkning av helt korta frihetsberövanden, inför regler om avräkning av tid för anhållande som har varat i mindre än 24 timmar.

Vid sinnesundersökning i brottmål förekommer tvångsvis genomfört frihetsberövande som inte har sin grund i de vanliga straffprocessuella tvångsmedlen anhållande och häktning. Sådant frihetsberövande bör — liksom f. n. gäller enligt dansk, finsk och norsk rätt — kunna avräknas efter samma grunder som häktningstid.

3.2.3 Obligatorisk eller fakultativ avräkning

rdansk, finsk och norsk rätt kan avräkningsreglerna sägas vara obligatoriska, medan så

inte är fallet enligt svensk rätt. Innebörden av de danska, finska och norska reglerna är att tilltalad, som varit berövad friheten före dom i målet, har rätt att tillgodoräkna sig denna tid. Denna rätt är dock inte ovillkorlig, utan avräkning kan underlåtas under vissa omständigheter. Enligt den svenska vissa omständigheter. Enligt den svenska bestämmelsen är avräkning inte huvudregel, utan det överlämnas åt domstolens fria prövning att efter omständigheterna besluta om avräkning i varje särskilt fall.

Det finns sålunda i detta avseende en tydlig skillnad mellan de danska, finska och norska avräkningsreglerna, å ena sidan, och den svenska avräkningsregeln, å andra sidan. Denna skillnad framträder ännu tydligare i praxis. Av vad kommittén har inhämtat i fråga om praxis i de olika länderna framgår sålunda, att avräkning sker praktiskt taget utan undantag i Danmark och Norge, medan man är något mera restriktiv i Finland. De svenska domstolarnas praxis är föga enhetlig. I Sverige torde det dock vara fast praxis att inte medge avräkning för korta häktningstider (2—3 veckor) i första instans. Däremot tillgodoräknas den dömde regelmässigt häktningstid som har förlängts på grund av rättspsykiatrisk undersökning. En svårighet vid bedömningen av svensk domstolspraxis är, att det inte kan utslutas att domstolarna har gjort s. k. avräkning, dvs. utmätt straffet med hänsyn till häktningstiden utan att uttryckligen ange detta i domen.

Kommittén anser att flera skäl talar för att avräkning av tid för sådant frihetsberövande före dom som berörts i det föregående skall vara obligatorisk vid utdömande av straff. Sålunda kan man från rent principiella synpunkter hävda att tid, varunder den tilltalade varit berövad friheten i avvaktan på lagföring, alltid skall tillgodoräknas honom och inte får fungera som ett tilläggsstraff. Ett tungt vägande skäl är vidare att ett sådant system redan fungerar väl i större delen av Norden. I både Danmark, Finland och Norge har man positiva erfarenheter av obligatoriska regler om avräkning av frihetsberövande före dom. Den svenska fakultativa regeln däremot kan befaras ha lett till bristande enhetlighet i domstolarnas praxis. Detta är en nackdel som skulle kunna undanröjas med en fast regel om avräkning. På skäl